

ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΙΞΗΣ

Β' ΚΑΙ Γ' ΤΑΞΗ Γ.Ε.Λ.

Τελεία .

- ο - Για να δηλώσει το τέλος περιόδου:
- ο - Για τη σύντμηση λέξεων:
ο π.χ. Ο εισαγγελέας Π. Λαζόπουλος επενέβη
εγκαίρως.
- ο - Στις συντομογραφίες:
ο Ε.Ε. αλλά
ο ΔΕΗ
ο ΔΕΚΟ
- ο - Κατά τη διάκριση τίτλου και υπότιτλου
χρησιμοποιείται ενίοτε η τελεία Συγκριτική
μελέτη. Μια αδιάκοπη δημιουργία

Άνω τελεία

- ο - Το κομμάτι μετά την άνω τελεία συμπληρώνει αιτιολογικά, επεξηγηματικά, αντιθετικά
- ο - Χωρίζουμε σε μια περίοδο λόγου ομάδες από προτάσεις
- ο π.χ Τα μέσα μαζικής μεταφοράς πρέπει να προτιμηθούν από τους Αθηναίους τις επόμενες ημέρες· στόχος είναι να καλύψουν το 50% των μετακινήσεων.

Αποσιωπητικά ...

- ο - Η φράση δεν ολοκληρώνεται
- ο - Υπονοούμενο
- ο - Για να δηλώσει απρόσμενη μεταβολή στην εξέλιξη του νοήματος. Σε αυτή τη χρήση καταφεύγει όταν θέλει να τονίσει την υπερβολή ή να δημιουργήσει ένα κωμικό αποτέλεσμα. Σε αυτήν την περίπτωση, βάζει αποσιωπητικά πριν από τη λέξη που προξενεί αυτήν την απρόσμενη μεταβολή.

Οι πορτοκαλιές πινακίδες έγιναν... μαύρες.

Πρώτοι οι Έλληνες, αλλά ... στο κάπνισμα.

ο- Ως σχόλιο :

ο Συγκίνηση, ντροπή , περιφρόνηση, απειλή δισταγμό, ειρωνεία, αμφισβήτηση, έκπληξη

π.χ. Δεν μιλούσε αλλά όταν άνοιξε το στόμα του

Μονή ή Διπλή παύλα - -

- ο Για να δώσει έμφαση σε ένα σχόλιο
- ο Τι θα γίνει αν ο πληθυσμός της Γης αυξάνει -συμμετρικά ή ασύμμετρα, κατά τόπους, αδιάφορο- με έναν ανάλογο ή έστω βραδύτερο ρυθμό;
- ο Για να προσθέσει και υπενθυμίσει σημαντικές πληροφορίες στον αναγνώστη.
- ο Η σκέψη δε συμπίπτει άμεσα με τη γλωσσική έκφραση. Το νόημα -όπως και η γλώσσα- δε συνίσταται από μεμονωμένες λέξεις.
- ο Για να απομονώσει από την υπόλοιπη πρόταση ομοειδή και διαδοχικά επεξηγηματικά στοιχεία που θα μπορούσαν εναλλακτικά να εισαχθούν με λέξεις ή φράσεις όπως: δηλαδή, για παράδειγμα κ.λπ.
- ο Η εργασία που αλλοτριώνει και απογοητεύει βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με τις παραδοσιακές κοινωνίες όπου καθημερινά όλοι οι άνθρωποι, γυναίκες και άντρες, ασκούσαν μια ποικιλία δραστηριοτήτων –καλλιέργειες, ψάρεμα, κυνήγι, υφαντουργία, ράψιμο ρούχων, χτίσιμο σπιτιών, αγγειοπλαστική, κατασκευή εργαλείων, μαγείρεμα, θεραπεία- που όλες τους αντιπροσώπευαν μια χρησιμότητα, απαιτούσαν μιαν επιδεξιότητα και πρόσφεραν μια βαθιά ηθική ικανοποίηση.

Μονή ή Διπλή παύλα - -

- ο Συχνά τίθεται ζήτημα επιλογής μεταξύ παύλας και κόμματος. Η παύλα διευκολύνει τον αναγνώστη να διακρίνει ότι τα στοιχεία πριν και μετά το παρενθετικό τμήμα της πρότασης αποτελούν ενιαίο σύνολο.
- ο Για παράδειγμα, όταν ένα παρενθετικό σχόλιο τοποθετείται μεταξύ άρθρου και ονόματος:
- ο Καταδίκασε την -κατά τα άλλα θεμιτή- πολιτική του υπουργείου.
- ο Σε τέτοιου είδους παραδείγματα, η χρήση του κόμματος δυσκολεύει την ανάγνωση:
- ο Καταδίκασε την, κατά τα άλλα θεμιτή, πολιτική του υπουργείου.
- ο Για την οριοθέτηση παρενθετικών προτάσεων:
- ο Ύστερα από πολύ -πόσο πολύ, άραγε;- καιρό υποδεχτήκαμε και πάλι τη μουσική δωματίου στον χώρο τού Ηρωδείου.

Μονή ή Διπλή παύλα - -

- ο Η μονή παύλα χρησιμοποιείται στις ακόλουθες περιπτώσεις:
 - ο- Σε διάλογο για αλλαγή προσώπου
 - ο- Για να δοθεί έμφαση σε ερώτηση στο τέλος περιόδου.
 - ο Είμαστε υποχρεωμένοι να παρακολουθήσουμε την αλματώδη εξέλιξη της τεχνολογίας –αλλά με τι κόστος;
- ο- Για να διατυπωθεί ένα συμπέρασμα ή μια γενίκευση στο τέλος περιόδου.
- ο Χρήματα, φήμη, δύναμη –αυτοί ήταν οι στόχοι της ζωής του.
- ο- Για να παρουσιαστεί μια απρόσμενη τροπή των γεγονότων στο τέλος περιόδου ή παραγράφου.
- ο Σχεδίαζε αυτό το ταξίδι για μήνες με κάθε λεπτομέρεια –και στο τέλος το ακύρωσε.
- Για να δείξουμε μεγάλη αντίθεση σε προηγούμενα και επόμενα
- ο Θέλουν – μα δεν βολεύει να λησμονήσουν

άνω και κάτω τελεία :

- ο προαναγγείλει και να δώσει έμφαση
- ο εισάγει
- ο διαχωρίσει
- ο Πιο συγκεκριμένα

Άνω και κάτω τελεία :

- ο Για να εισαγάγει κατάλογο στοιχείων:
- ο Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να υποβάλουν εις διπλούν τα ακόλουθα δικαιολογητικά: α. Αίτηση για τη συγκεκριμένη θέση κατά ειδικότητα, β. Αντίγραφο πτυχίου.
- ο Για να εισαγάγει παράθεμα:
- ο Θα υιοθετήσουμε τον στίχο του ποιητή: «Μικροζημιές και μικροκέρδη συμψηφίζονται».
- ο Για να συνδέσει δύο προτάσεις από τις οποίες η δεύτερη επεξηγεί την πρώτη:
- ο Η έκθεση έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους φιλότεχνους, αλλά και για τους καλλιτέχνες: συνδέεται με ζητήματα που αφορούν στην εκπαιδευτική και τη θεσμική εμπλοκή καλλιτεχνών.
- ο Για να συνδέσει δύο προτάσεις από τις οποίες η δεύτερη είναι το αποτέλεσμα της πρώτης:
- ο Το παλικάράκι παθιάστηκε τόσο πολύ, ώστε δημιούργησε στον κήπο του μια αυτοσχέδια βαλβίδα και προπονούνταν με τις ώρες: δύο χρόνια αργότερα ήταν αυτός ο παγκόσμιος πρωταθλητής της σφαίρας.

Άνω και κάτω τελεία :

- ο Για να παρουσιάσει με λεπτομέρειες ή να αποσαφηνίσει την ιδέα που βρίσκεται πριν την άνω κάτω τελεία
- ο Ο Πισκάτορ έγραψε γι' αυτό το θέμα πολύ σημαντικά πράγματα: θεωρεί το θέατρο εργαστήριο της ανθρώπινης συμπεριφοράς.
- ο Προκειμένου να διακρίνει το θέμα από το σχόλιο σε κείμενο με επιγραμματικό χαρακτήρα όπως ένας κατάλογος:
- ο Α' βραβείο: ένα ταξίδι τριών ημερών στη Ρώμη.
- ο Για να παραθέσει κατά λέξη, μέσα σε εισαγωγικά, μια ξένη γνώμη.
- ο Ο Τζον Κέννεντι είχε πει: «Μην ρωτάτε τι μπορεί να κάνει η πατρίδα σας για σας· να ρωτάτε τι μπορείτε να κάνετε εσείς για την πατρίδα σας.
- ο Για να δώσει έμφαση σε μία λέξη, φράση, πρόταση.
- ο Μετά την ολονύκτια συνεδρίαση, ένα μόνο πράγμα μπορούσε να τον συνεφέρει: ο καφές.
- ο Σε ένα τίτλο άρθρου:
- ο Συμβασιούχοι: Αίσθηση από την απόφαση Πρωτοδικείου

Εισαγωγικά «>>

- ο Για να παραθέσει κείμενο που έχει διατυπωθεί από κάποιον άλλο ομιλητή / γράφοντα:
- ο «Ό,τι έπρεπε να λάβουμε υπόψη μας το λάβαμε» είπε εκείνη και αποχώρησε.
- ο Για να δηλώσει αποστασιοποίηση του γράφοντος από τα γραφόμενα:
- ο Περιορισμένα «κέρδη» αφήνουν οι Αγώνες για την πρωτεύουσα.
- ο Για να εστιάσει την προσοχή του αναγνώστη σε μια λέξη ή φράση, στην οποία αποδίδει διαφορετική σημασία από την καθιερωμένη, ή όταν εισάγει έναν νεολογισμό.
- ο Θα πρέπει να δεχτούμε ότι υπάρχει ένα «εννοιολογικό πεδίο», το οποίο σχηματίζεται από την προσπάθεια να προσδιορίσουμε μια έννοια με τη χρήση άλλων εννοιών.

Εισαγωγικά «»

- ο Για να σχολιάσει τη σημασία μιας λέξης ή φράσης.
- ο Όταν ο Άγγελος Τερζάκης μιλάει για «δημοκρατία», δεν αναφέρεται απλώς και μόνο σε ένα πολίτευμα· αναφέρεται σε ένα ανώτερο στάδιο πολιτισμού.
- ο Για να σχολιάσει ειρωνικά, αμφισβητήσει ή μειώσει το κύρος μιας λέξης ή φράσης.
- ο Δέκα στρατιώτες σκοτώθηκαν από «φιλικά πυρά».
- ο Για επωνυμίες:
- ο Την ανάγκη δημιουργίας πρασίνου τόνισε στην «Ε» ο καθηγητής Πολεοδομίας στο Ε.Μ.Π.
- ο Θα περιμένουμε να επαναδρομολογηθούν τα πλοία «Πάτμος» και «Ρόδος».
- ο Σε κείμενα για τη γλώσσα τοποθετούνται εντός εισαγωγικών οι σημασίες λέξεων:

Εισαγωγικά «>>»

- ο Ως σχόλιο
- ο Αμφισβήτηση, ειρωνεία, έμφαση, έκπληξη
- ο Εκατομμύρια άνεργοι ζουν στις «ανεπτυγμένες» χώρες της Δύσης.

Ερωτηματικό;

- ο Στο τέλος ευθείας ερωτηματικής πρότασης:
- ο Ποιος θα διευθύνει την ορχήστρα από 100 κιθάρες στο Ηρώδειο;
- ο Επίσης σε ρητορικές ερωτήσεις. (Η ρητορική ερώτηση διατυπώνεται για να προβάλει μια θέση ή γνώμη. Δεν αναμένουμε απάντηση. Ουσιαστικά, δεν πρόκειται για ερώτηση, αλλά για έμμεση διατύπωση ισχυρισμού):
- ο Φυσικά, ο πελάτης μου εφάρμοσε με συνέπεια τις εντολές που έλαβε από τους ανωτέρους του. Ποιος θα τολμούσε να αντιμιλήσει στον προϊστάμενό του;
- ο Σε αντικατάσταση ενός στοιχείου του μηνύματος που είναι άγνωστο:
- ο Ο Ηράκλειτος (640-; π.Χ.) πέρασε τη ζωή του στην Έφεσο

Ερωτηματικό;

- Ως σχόλιο :
- Ειρωνεία, αμφιβολία, αμφισβήτηση
- Ισχυρή κατάφαση/ άρνηση ή έμμεση προτροπή

Θαυμαστικό !

- ο Σε προστακτικές:
- ο Βάλε και λίγο κόκκινο!
- ο Κατά την προσφώνηση προσώπων (σε ελλειπτική πρόταση):
- ο Γιάννη!
- ο Για να αποδώσει έμφαση:
- ο Η Οδύσσεια της ξεκίνησε όταν προσπάθησε να συνδεθεί με το τηλεφωνικό κέντρο τού νοσοκομείου. Ματαίως!
- ο Για να δηλώσει την έκπληξή του για το
πρσιγμένο του μηνύματος:

Θαυμαστικό!

- ο Εντός παρενθέσεων για να δηλώσει την έκπληξή του σε σχέση με ένα στοιχείο του μηνύματος:
- ο Οι αλλαγές στο καταστατικό αποφασίστηκαν διά βοής (!) στο 4ο Συνέδριο.
- ο Για να δηλώσει έντονα συναισθήματα (φόβο, χαρά, οργή κ.λπ.) σε επιφωνήματα ή επιφωνηματικές πράξεις.
- ο Ο Θεός να βάλει το χέρι του!
- ο Για να δηλώσει ειρωνεία ή σαρκασμό ή αμφιβολία
- ο Ή δικαιώνουμε την ύπαρξή μας μέσα στο σύμπαν ή τη μηδενίζουμε. Και να σκεφτεί κανείς πως θα τη μηδενίσουμε ίσως, αφού πρώτα έχουμε πάρει άριστα στα μαθηματικά!
- ο Για να δηλώσει απορία
- ο Λέει ότι πήγε στην Αθήνα από τη Θεσ/ νίκη σε τρεις ώρες!

Κόμμα ,

- ο Μεταξύ στοιχείων σε ασύνδετο σχήμα:
- ο Οι αλλαγές αυτές χρειάζονται σκέψη, συζήτηση, διαβούλευση και ωρίμαση.
- ο Μεταξύ προτάσεων που συνδέονται παρατακτικά μέσω του αλλά:
- ο Το ζήτημα της παιδείας απασχόλησε τα μέλη της επιτροπής, αλλά η συζήτηση δεν οδήγησε σε σαφείς αποφάσεις.
- ο Στους αριθμούς για τη διάκριση των δεκαδικών ψηφίων:
- ο Η μέση διάρκεια ζωής στη Σιέρα Λεόνε είναι 34,3 χρόνια. Η τιμή υποχώρησε στα 8,89 ευρώ.
- ο Στο αναφορικό ό,τι, όπου και ονομάζεται υποδιαστολή:
- ο Ο αέρας παρέσυρε ό,τι βρήκε μπροστά του.

Κόμμα ,

- ο Τα ακόλουθα στοιχεία τοποθετούνται μεταξύ κομμάτων.
- ο η επιρρηματική εξαρτημένη πρόταση:
 - ο Αν προχωράει κάποιος πεζός μπροστά σας πολύ αργά, μην τον παρακάμψετε!
- ο η επεξήγηση:
 - ο Κανείς από τους δύο υποψηφίους, Γιαννόπουλος και Πετράκης, δεν έχει ξεκάθαρο σχέδιο για τα απορρίμματα τού δήμου.
- ο η μη περιοριστική αναφορική πρόταση:
 - ο Πηγές του Υπουργείου ανέφεραν χτες πως η υπόθεση, που φυσικά ερευνήθηκε, παρουσιάζει φαιδρές διαστάσεις.

Κόμμα ,

- ο η κλητική προσφώνηση εντός πρότασης:
- ο Γιατί, κυρία δήμαρχε, δεν αναφέρατε το ζήτημα στον προεκλογικό σας αγώνα;
- ο η παρενθετική πρόταση:
- ο Η κυβέρνηση, πρόσθεσε ο υπουργός, είχε διαμαρτυρηθεί και παλιότερα.
- ο συχνά το προτασιακό επίρρημα:
- ο Χωρίς κανένα στοιχείο, λοιπόν, διαδίδεται ότι η ακτή αυτή έχει γίνει ορμητήριο μεταναστών.

Παρένθεση ()

- ο Με την παρένθεση διακόπτουμε τη ροή του κειμένου:
- ο Για να δώσουμε δευτερεύουσες πληροφορίες
- ο Για να σχολιάσουμε άποψη που προηγείται
- ο Για να διαφοροποιήσουμε τις βασικές πληροφορίες από τις δευτερεύουσες.

Παρένθεση ()

ο Ο γράφων τοποθετεί σε παρενθέσεις (ή καμπύλες αγκύλες):

ο επεξηγηματικά στοιχεία:

ο Ο Πανελλήνιος Σύλλογος Παραπληγικών (ΠΑ.Σ.ΠΑ.) επικαλέστηκε υπουργική απόφαση.

ο Ο γιος του Θησέα, Ακάμας (που δίνει το όνομά του στο ομώνυμο όρος της βορειοδυτικής Κύπρου), ιδρύει την Αίπεια.

ο παραδείγματα:

ο Μοίρα των λέξεων είναι να φθείρονται στο στόμα του ανθρώπου. Όχι από την πολλή χρήση, σαν τα παλιά νομίσματα, αλλά από την κακή χρήση, σαν τα όργανα του σώματος (π.χ. το μάτι) ή τις ψυχικές λειτουργίες (π.χ. τη φαντασία).

Παρένθεση ()

ο ορισμούς εννοιών όρων:

ο Οι αστρονόμοι που μελετούν τις ιδιότητες των «μαύρων οπών» (αυτών των τόσο πυκνών συγκεντρώσεων ύλης που ακόμα και το φως δεν μπορεί να τους διαφύγει, γιατί το αιχμαλωτίζει η βαρύτητα) μοιάζουν να αδιαφορούν για αυτόν τον μικροσκοπικό κόκκο σκόνης, τον άνθρωπο, που είναι ασήμαντος μέσα στο άπειρο σμήνος των γαλαξιών.

ο πηγές παραθεμάτων:

ο Ο Όμηρος περιγράφει την καθημερινή ζωή της Ιωνίας στις απεικονίσεις της «Ασπίδος του Αχιλλέως» (Ιλ., Σ 480 κ.ε.).

Ασκήσεις

- ο Να προσδιορίσετε το είδος του σχολίου που εκφράζουν τα σημεία στίξης (εισαγωγικά, ερωτηματικό, αποσιωπητικά, θαυμαστικό) σε καθένα από τα αποσπάσματα που ακολουθούν:

- ο α. Παρ' ότι εκπρόσωπος μιας παλαιότερης γενιάς ηθοποιών, ο Πήτερ ΟΤουλ δεν ανήκει στους κλασικούς νοσταλγούς της “παλιάς, καλής εποχής”, όπως συνηθίζουν οι περισσότεροι να αποκαλούν τα χρόνια της επαγγελματικής νιότης τους. Κάθε άλλο.
- ο β. Ποιος μπορεί να ξεχάσει άλλωστε την εποχή που ίδιος αυτός ο ευγενικός, καλοντυμένος άντρας ήταν ο φόβος και ο τρόμος των λονδρέζικων παμπ, όπου μαζί με άλλους διάσημους φίλους του προκαλούσαν ατελείωτους καβγάδες έχοντας καταναλώσει τεράστιες ποσότητες αλκοόλ;

γ. έπρεπε να διασχίσουμε όλη τη Γηραιά Ήπειρο, να φθάσουμε στην Ισπανία, να καταστρέψουμε ... κάθε χωριό, κάθε δρόμο και κάθε σιδηροδρομικό σταθμό στο διάβα μας, να βάλουμε με τα χίλια ζόρια το τρένο στο πλοίο, να ταξιδέψουμε κάτω από απαίσιες καιρικές συνθήκες στο Μαρόκο και να το ... ανατινάξουμε!

δ. Εφόσον παραμένω στο παιχνίδι του εμπορευματοποιημένου θεάματος και υπάρχει πιθανότητα να τον κερδίσω κάποια στιγμή τον μπαγάσα Όσκαρ, μήπως η Ακαδημία θα μπορούσε περιμένει ως τα ογδόντα μου; (Πανελλαδικές Εξετάσεις 2004)

Τι επιτυγχάνει ο συγγραφέας με τη χρήση των ερωτήσεων στην τελευταία παράγραφο του κειμένου;

- ο Η Δημοκρατία περνάει στον καιρό μας και δοκιμασία και κρίση. Το πρόβλημά της είναι σύνθετο. Δοκιμασία για τη Δημοκρατία είναι η ανάγκη να κυβερνήσει ανθρώπινα σύνολα τεράστια, που ξεπερνάνε τα φυσικά της μέτρα. Γιατί το δημοκρατικό πολίτευμα είναι εφικτό εκεί όπου όλα βρίσκονται στα μέτρα του ανθρώπου, όπου η άσκηση της εξουσίας κι ο έλεγχός της είναι άμεσα ή σχεδόν άμεσα, όπου το άτομο έχει υπόσταση, δεν μεταβάλλεται σ' απρόσωπη μονάδα μέσα σε αστρονομικό αριθμό. Το αν θα μπορέσει να περισωθεί η Δημοκρατία μέσα στα ωκεάνια ανθρώπινα σύνολα της σημερινής και της αυριανής εποχής, είναι κάτι που θα το ιδούν όσοι επιζήσουν κι αυτοί που θα 'ρθουν. Κρίση όμως περνάει η Δημοκρατία στην αναμέτρησή της με την εσωτερική πραγματικότητα. Πόσοι και πού είναι ώριμοι να τη δεχτούν; Πόσοι έχουν το ανάστημα να τη δικαιώσουν; (Επαναληπτικές Ημερησίων Λυκείων 2008)

Να εξηγήσετε τη λειτουργία των σημείων στίξης στα παρακάτω αποσπάσματα:

- ο Όσο αυξάνεται ο πληθυσμός, τόσο μεγαλύτερο είναι το τίμημα για το περιβάλλον: (άνω και κάτω τελεία)
- ο Και όλα αυτά δωρεάν! (θαυμαστικό)
- ο Μήπως αυτό είναι μόνο μια πρόγευση από όσα μας επιφυλάσσει το μέλλον; (ερωτηματικό)
- ο Οι ωκεανοί, τα δάση και οι βάλτοι αποτελούν φυσικές «παγίδες άνθρακα» (εισαγωγικά)
- ο τα δάση με μαγκρόβια δέντρα (με ρίζες μέσα στην θάλασσα) (παρένθεση)

α) Να αιτιολογήσετε τη χρήση του ερωτηματικού («Είναι άραγε περιέργεια, κατακτητική διάθεση η απλώς ένα διανοητικό παιχνίδι;») ,καθώς και της διπλής παύλας («–όσο και αν αντιτίθεται στις ενδόμυχες επιθυμίες μας») που υπάρχουν στην πρώτη παράγραφο του κειμένου

- ο Τη ζωή στη Γη ο άνθρωπος ελάχιστα την σέβεται, η ζωή όμως σε άλλους κόσμους διεγείρει το ενδιαφέρον και τη φαντασία του. Είναι άραγε περιέργεια, κατακτητική διάθεση ή απλώς ένα διανοητικό παιχνίδι; Ίσως όλα μαζί, ταυτόχρονα όμως κι ένα βαθύ αίσθημα μοναξιάς. Άλλωστε τη ζωή του εδώ ο άνθρωπος την έχει καταστήσει πιεστική και ανούσια. Περιμένει λοιπόν ένα χέρι βοήθειας και παρηγοριάς από τους πλανήτες και τα μακρινά άστρα. Ακόμη όμως και αν δεχθούμε με αισιοδοξία ότι η ζωή δεν ανθίζει μόνον στη Γη, αλλά ότι αφθονεί στο Σύμπαν, ένας άλλος καθοριστικός παράγοντας ορθώνεται. Είναι ανάγκη να συνειδητοποιηθεί –όσο και αν αντιτίθεται στις ενδόμυχες επιθυμίες μας– ότι με τη ζωή αυτή η επικοινωνία εμφανίζεται, για το ορατό τουλάχιστον μέλλον, ανέφικτη. (Πανελλαδικές 2013)

Να αιτιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών στις παρακάτω περιπτώσεις·

- ο «αυτός είναι μεγάλος ανθρωπιστής» (στην πρώτη παράγραφο)
- ο «Ερυθρού Σταυρού» (στην πρώτη παράγραφο).
- ο Η «ανθρωπιά» είναι μια λέξη του καιρού μας, ένας όρος κοινόχρηστος, ένα νόμισμα που κυκλοφορεί σ' όλα τα χέρια, γιατί συμβαίνει η ανταλλακτική του αξία να είναι πολύ μεγάλη. Και με την «ανθρωπιά» εννοούμε, φυσικά, τη συμπόνια, τη συμμετοχή, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, στο πάθος του γείτονα. Και όχι μόνο του γείτονα. Του κάθε ανθρώπου. Άλλοτε χρησιμοποιούσαν τον όρο «ανθρωπισμός». Έλεγαν: «αυτός είναι μεγάλος ανθρωπιστής» και με τούτο εσήμαιναν μια προσωπικότητα που ξοδευόταν ολόκληρη για να κάμει το καλό. Ο Ντυνάν, για παράδειγμα, ο ιδρυτής του «Ερυθρού Σταυρού», υπήρξε ένας τέτοιος ανθρωπιστής. Πέρα απ' ό,τι θα μπορούσε να ενδιαφέρει αποκλειστικά το άτομό του, εσυλλογίσθηκε τους ανθρώπους που έπασχαν, έξω από διάκριση φυλής και θρησκείας, «εν πολέμω και εν ειρήνη». (Πανελλαδικές 2014)

Να αιτιολογήσετε τη χρήση της διπλής παύλας στην παρακάτω περίπτωση: –των πολύ ... αρχαίες μαρτυρίες– (στην εβδόμη παράγραφο).

- ο Η καταγραφή όλων των μνημείων αυτών –των πολύ ή λιγότερο γνωστών, των εντοπισμένων αλλά μη ερευνημένων, αλλά και εκείνων των οποίων γνωρίζουμε ακόμη την ύπαρξη μόνο από αρχαίες μαρτυρίες– με όλα τα δεδομένα τους, δηλαδή την ιστορία τους, τα χαρακτηριστικά τους, την κατάστασή τους και τις δυνατότητες χρήσης ή απλής ανάδειξής τους, θα προσφέρει ένα πολύ σημαντικό εργαλείο στη συστηματικότερη διαχείριση αυτού του πλούτου. (ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ 2015)

Να αιτιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών στις παρακάτω περιπτώσεις:

«κάλος κάλαθος»

«η σωματική αγωγή αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία στηρίζεται ολοκληρωτο οικοδομημα της αγωγής».

- ο Η ώρα της γυμναστικής χαλαρώνει το άτομο από το στρες της ζωής, από τις μέριμνες και τις φροντίδες της καθημερινότητας, το ελευθερώνει και ανανεώνει τις δυνάμεις του για τον αγώνα της ζωής. Χαρακτηριστική είναι η επίδραση της γυμναστικής στους μαθητές των σχολείων, όπου, ένεκα της αυξημένης κινητικότητας της νεαρής ηλικίας τους, έρχονται με την ώρα της γυμναστικής να αντισταθμίσουν την καθιστική στα θρανία στάση τους που απαιτεί η διδασκαλία των άλλων μαθημάτων. Το γεγονός αυτό μας κάνει να μην θεωρούμε υπερβολή το ρηθέν υπό του Rousseau ότι: «η σωματική αγωγή αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία στηρίζεται ολοκληρωτο οικοδόμημα της αγωγής». (ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΟΜΟΓΕΝΩΝ 2015)

«Η σύγχυση πραγματικών...των ανθρώπων.» (3η παράγραφος) Τι επιτυγχάνει ο συγγραφέας με το ασύνδετο σχήμα;

- ο Τα ευγενή ιδεώδη του ανθρωπισμού διασύρθηκαν και υπονομεύθηκαν στις μέρες μας. Η σύγχυση πραγματικών και πλασματικών αναγκών, η πνιγηρή εντατικοποίηση του ρυθμού της ζωής στις μεγαλουπόλεις, η εσωτερική μοναξιά, το άγχος και η αγωνία αλλοτριώνουν βαθύτατα και παρεμποδίζουν την πνευματική ολοκλήρωση των ανθρώπων.